Guidelines forWall Painting at the Gram Panchayat Level

Background: IEC plays an important role in generating awareness in the community. The Department implements IEC activities at periodic intervals on various themes to raise awareness in the community and to facilitate behavior change.

In the past, i.e. in 2013-14, wall paintings were done at the GP level on different themes such as 1000 Days approach, Arnaprasanna Diwas and on entitlements under decentralized SNP. The recently released NFHS-4 results reveal that the State is doing well on all nutrition indicators except Wasting where there is a marginal increase. With regards to the other indicators on child feedings practices, it is observed that there is a marked improvement on all indicators except Complementary feeding.

There is a felt need to strengthen interventions on IYCF so as to bring about a considerable improvement on the nutrition and child feeding indicators. Other than the print and electronic media, mass media in the form of wall paintings is a powerful medium to reach out to the community. Messages on IYCF shall be promoted among the beneficiaries through the wall paintings at the GP level.

Process to be followed:

- An agency would be selected at the District level through a district level committee headed by the District Collector for the above mentioned work.
- Agency may be finalised as per the procedure followed for other programmes of ICDS at the District level as per F.D OM No.4939/F dt.13.02.12.
- The agency may be asked to submit the sample of the design for consideration along with the other required documents while submitting tender.
- CDPO has to identify four prominent locations in the GP for Wall Painting in consultation with respective Supervisors and submit the list to DSWOs for her reference and necessary action.
- While selecting the location\Space for the wall painting, preference may be given to do it on the outside wall of the Anganwadi Centre or nearby locations, Panchayat offices and other prominent locations for wider dissemination of the information.
- Moreover Wall Painting should be done in those areas where the awareness level and practice related to above mentioned theme is low or poor.

Specifications:

Size: 8’ X5.6”

Colour: As per the prototype posted on the “Department of Women Child Development “Website

Unit: 4 wall paintings per GP

Budget:

Rs 1000/-per Wall Painting (Rs 4000/- per GP) covering 6234 GPs in the State of Odisha.

The Budget would be met out of funds sanctioned for the purpose in Revised NOP PIP 2017-18.

Documentation and Monitoring:

Supervisor would collect the information from AWWs and send a consolidated report to CDPOs which would be compiled at DSWOs office and sent to Department for information and reference. Utilisation Certificate for the funds sanctioned should be sent to the Department within one month of expenditure. The district report should be submitted along with photographs of the Wall Paintings at prominent locations.

Budget for Wall Paintings			
Sl no	**Name of the District**	**GPs in the district**	**Budget for wall paintings @ 4 per GP, unit cost Rs 1000/- per painting , Budget in lakhs**
1	**2**	**3**	**4**
1	Angul	209	8.36
2	Balasore	289	11.56
3	Bargarh	248	9.92
4	Bhadrak	193	7.72
5	Bolangir	285	11.4
6	Boudh	63	2.52
7	Cuttack	342	13.68
8	Deogarh	60	2.4
9	Dhenkanal	199	7.96
10	Gajapati	129	5.16
11	Ganjam	475	19
12	Jajpur	280	11.2
13	Jharsuguda	78	3.12
14	Jagatsinghpur	194	7.76
15	Kandhamal	153	6.12
16	Kalahandi	273	10.92
17	Kendrapada	230	9.2
18	Keonjhar	286	11.44
19	Koraput	226	9.04
20	Khordha	168	6.72
21	Malkangiri	108	4.32
22	Mayurbhanj	382	15.28
23	Nawarangpur	169	6.76
24	Nayagarh	179	7.16
25	Nuapada	109	4.36
26	Puri	230	9.2
27	Rayagada	171	6.84
28	Sambalpur	148	5.92
29	Subarnapur	96	3.84
30	Sundergarh	262	10.48
	Total	6234	249.36

ଆମ ପିଲାକୁ ୬ମାସ ପୁରି ୭ ଗୂଲିଲା
ଆମେ ତା'ର ଖାଦ୍ୟର
ସଠିକ୍ ଯତ୍ନ ନେବା ଦରକାର ।

ଯେମିତିକି.....

- **ମାସର ଦ୍ୱିତୀୟ ଗୁରୁବାରରେ ଅଙ୍ଗନୱାଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ରରେ ଶିଶୁକୁ ଅର୍ଦ୍ଧକଠିନ ଖାଦ୍ୟ ଯଥାଃ ଜାଉ ବା ଖିରୀ ଦେଇ ଅନ୍ନପ୍ରାଶନ କରିବା**
- ଅଙ୍ଗନୱାଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ରରେ ନିୟମିତ ଶିଶୁକୁ ଓଜନ କରିବା
- ସ୍ତନ୍ୟପାନ ସହିତ ଚକଟା ନରମ ଖାଦ୍ୟ ଖୁଆଇବା ଯଥା : ଭାତ, ଖେଚୁଡ଼ି, ରୁଟି, ଆଳୁ ଚକଟା, ଚୂଡ଼ା, ମାଣ୍ଡିଆ ଖିରୀ, ଛତୁଆ ଓ ଅଣ୍ଡା ଇତ୍ୟାଦି
- ଖାଦ୍ୟରେ ଆୟୋଡ଼ିନ୍ ଯୁକ୍ତ ଲୁଣ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ
- ଦିନରେ ଅନ୍ତତଃ ଦୁଇରୁ ତିନିଥର ଦୁଇ ଗିନା ବା ୨୦୦ ଗ୍ରାମର ଖାଦ୍ୟ ଖୁଆଇବା
- ଅଲଗା ଗିନାରେ ଶିଶୁକୁ ଖାଦ୍ୟ ଖୁଆଇବା
- ଖାଦ୍ୟରେ ତେଲ ବା ଘିଅ ମିଶାଇବା
- ସଫା ହାତରେ (ସାବୁନରେ ହାତ ଧୋଇ) ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଏବଂ ଖୁଆଇବା
- ଶିଶୁର ଦେହ ଖରାପ ପରେ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣ ଅଧିକ ଥର ଖାଦ୍ୟ ଖୁଆଇବା

ସଠିକ୍ ଯତନ ନେଲେ ଶିଶୁର, ହସି ଉଠିବ ଆମ ସଂସାର

ମହିଳା ଓ ଶିଶୁ ବିକାଶ ଏବଂ ମିଶନ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ମହିଳା ଓ ଶିଶୁ ବିକାଶ ଏବଂ ମିଶନ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ଯାଞ୍ଚ କମିଟି

ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ପୁଷ୍ଟିକର ଖାଦ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସେବାଗୁଡ଼ିକ ଅଙ୍ଗନବାଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ରରେ ସୁପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଗ୍ରାମ ସ୍ତରରେ ଅଙ୍ଗନବାଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଯାଞ୍ଚକମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଛି । ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନେଇ କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଛି ।

- ସରକାରୀ ବା ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ସଂସ୍ଥାର ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ କର୍ମକର୍ତ୍ତା
- ଦୁଇଟି ଉତ୍ତମ (**Best graded**) ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଦଳର ସମ୍ପାଦକ/ସଭାପତି
- ଜଣେ ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ବ୍ୟକ୍ତି
- ମାତୃକମିଟିର ମୁଖ୍ୟ
- ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷାକମିଟିର ସଭାପତି

ଯାଞ୍ଚ କମିଟିର ଦାୟିତ୍ୱ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

- ସମସ୍ତ ହିତାଧିକାରୀ ଯଥା - ଶିଶୁ (୦-୬ ବର୍ଷ), ଗର୍ଭବତୀ ଓ ପ୍ରସୂତୀ ମହିଳା ପୁଷ୍ଟିକର ଖାଦ୍ୟ ପାଇବା ପାଇଁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ।
- ସପ୍ତାହରେ ଥରେ ଅଙ୍ଗନବାଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ର ପରିଦର୍ଶନ କରି ସକାଳ ଜଳଖିଆ, ଗରମ ଖାଦ୍ୟର ପରିମାଣ ଓ ମାନ ଯାଞ୍ଚ କରିବେ ।
- ରନ୍ଧନ, ବଣ୍ଟନ, ଭୋଜନ ଏବଂ ପାନୀୟଜଳ ଇତ୍ୟାଦିରେ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ରକ୍ଷା କରାଯାଇଛି କି ନାହିଁ ତଦାରଖ କରିବେ ।
- ଅଙ୍ଗନବାଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ରରେ ଛତୁଆ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ବଣ୍ଟନ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିବେ ।
- ଯାଞ୍ଚ କମିଟିର ସଭ୍ୟମାନେ ଗ୍ରାମର ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ଗୃହ ପରିଦର୍ଶନ କରି ହିତାଧିକାରୀ ଛତୁଆ ପାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣ ଛତୁଆ ଖାଇଛନ୍ତି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ।

ମାତୃ କମିଟି

ଅଙ୍ଗନବାଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ରରେ ପ୍ରାକ୍ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ପରିପୂରକ ଖାଦ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସୁପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଗ୍ରାମ ସ୍ତରରେ ଗୋଟିଏ ମାତୃ କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଛି । ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନେଇ କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଛି ।

- ଗ୍ରାମର ମହିଳା ୱାର୍ଡ ମେମ୍ବର ଅଧକ୍ଷା
- ୨ଜଣ ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଗୋଷ୍ଠୀର ସଭ୍ୟା
- ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବି ସଂଗଠନର ଜଣେ ମହିଳା ପ୍ରତିନିଧି
- ଜଣେ ଗର୍ଭବତୀ ମହିଳା
- ଜଣେ ପ୍ରସୂତି ମହିଳା
- ୭ ମାସରୁ ୫ ବର୍ଷର ଶିଶୁର ମା'

ମାତୃ କମିଟିର ଦାୟିତ୍ୱ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

- ଗୃହ ପରିଦର୍ଶନ କରି ଅଭିଭାବକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ ପ୍ରାକ୍ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନିୟମିତ ଉପସ୍ଥାନକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ।
- ଅଙ୍ଗନବାଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ରରେ ସମସ୍ତ ଖାଦ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ମାନକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ।
- ମାତୃ କମିଟିର ସଭ୍ୟାମାନେ ଅଙ୍ଗନବାଡ଼ି କର୍ମୀଙ୍କୁ ପ୍ରାକ୍ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ଶିଶୁଙ୍କୁ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ରଖିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ।
- ଅଙ୍ଗନବାଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ରରେ ଛତୁଆ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ବଣ୍ଟନ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିବେ ଏବଂ ଛତୁଆର ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ପରିପୂରକ ପୁଷ୍ଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମା' ମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବେ ।
- ଗୃହ ପରିଦର୍ଶନ ସମୟରେ ମା' ମାନଙ୍କୁ ଛତୁଆ ସେବନ ସମୟରେ ପରିଷ୍କାର ପାନୀୟଜଳର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଛତୁଆ କେବଳ ହିତାଧିକାରୀମାନେ ସେବନ କରିବେ ବୋଲି ପରାମର୍ଶ ଦେବେ ।
- ମା' ମାନଙ୍କୁ ମା' ଓ ଶିଶୁ ସୁରକ୍ଷା କାର୍ଡ଼ (ଏମସିପିସି) ରେ ନିଜ ସନ୍ତାନର ଓଜନ ଦର୍ଶେଇବା ପାଇଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବେ ।

ମହିଳା ଓ ଶିଶୁ ବିକାଶ ଏବଂ ମିଶନ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ଆସ ଜାଣିବା. . . ଜାଣିଲେ ଜିଣିବା

ଜନ୍ମ ପରେ ଶିଶୁକୁ ମା' କ୍ଷୀର

ଶିଶୁଟି ଜନ୍ମ ହେବାର ଏକଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ମା' କ୍ଷୀର ଦିଅନ୍ତୁ।

- ସ୍ତନ୍ୟପାନ ଗର୍ଭଫୁଲ ଶୀଘ୍ର ପଡ଼ିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।
- ଏହା ମା'ଠାରେ ଅଧିକ କ୍ଷୀର ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।
- ମା'ର ପ୍ରଥମ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର 'କଷକ୍ଷୀର' ଶିଶୁକୁ ରୋଗରୁ ରକ୍ଷା କରେ । ଏହା ଶିଶୁ ପାଇଁ ଅମୃତ ସଦୃଶ ଏବଂ ଶିଶୁର କଳା ଝାଡ଼ା ନିର୍ଗତ କରି ପେଟ ସଫା କରାଏ ।
- ଜନ୍ମର ଏକ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଶିଶୁକୁ ସ୍ତନ୍ୟପାନ କରାଇବା ଦ୍ୱାରା, ପ୍ରସବ ପରବର୍ତ୍ତୀ ରକ୍ତସ୍ରାବ କମ୍ ହୋଇଥାଏ ।
- ଗୁଡ଼ପାଣି, ମହୁପାଣି ଓ ମିଶିରି ପାଣି ଆଦି ନବଜାତ ଶିଶୁକୁ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତମ ସ୍ତନ୍ୟପାନ ଅଭ୍ୟାସକୁ ପ୍ରତିହତ କରିଥାଏ ।

ଶିଶୁ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିରୀକ୍ଷଣ

- ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ ଶିଶୁର ଓଜନ ବଢ଼ିବା ତା'ର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଓ ବିକାଶର ଲକ୍ଷଣ ଅଟେ
- ଅଙ୍ଗନୱାଡ଼ିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ ଶିଶୁର ଓଜନ ନିଅନ୍ତୁ (୦ ରୁ ୫ ବର୍ଷ)
- ମା' ଓ ଶିଶୁ ସୁରକ୍ଷା କାର୍ଡ (MCP Card) ରେ ଶିଶୁର ଓଜନକୁ ଚିହ୍ନିତ କରି ଶିଶୁର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ତଦାରଖ କରନ୍ତୁ
- ଶିଶୁର ପୁଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ସବୁଜ ଘର ମଧ୍ୟରେ ରହିବା ସୁସ୍ଥ ଶିଶୁର ଲକ୍ଷଣ ଅଟେ

ପ୍ରତି ମାସରେ ହାରାହାରି ଓଜନ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇପାରେ	୦ ରୁ ୨ ମାସ ଶିଶୁ	– ୮୦୦ ଗ୍ରାମ୍
	୩ ରୁ ୪ ମାସ ଶିଶୁ	– ୬୦୦ ଗ୍ରାମ୍
	୫ ରୁ ୬ ମାସ ଶିଶୁ	– ୪୦୦ ଗ୍ରାମ୍
	୨ ମାସ ରୁ ୩ ବର୍ଷ ଶିଶୁ	– ୨୦୦ ଗ୍ରାମ୍
	୩ ମାସ ରୁ ୫ ବର୍ଷ ଶିଶୁ	– ୧୨୫ ରୁ ୧୫୦ ଗ୍ରାମ୍

ପାଞ୍ଚୋଟି କଥା ମନେରଖିଥା
୧ ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ହେବା ପରେ ତା'କୁ ମା'ର 'କଷକ୍ଷୀର' ଦେବା ଦରକାର ଯେଉଁ କଷକ୍ଷୀରରେ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକ ଶକ୍ତି ଭରି ରହିଛି ।
୨ ୬ମାସ ଯାଏଁ ଶିଶୁକୁ କେବଳ ମା' କ୍ଷୀର ଦେବା ଉଚିତ୍ । ଗାଈ କ୍ଷୀର, ଡ଼ବା କ୍ଷୀର, ମହୁପାଣି, ଚିନି/ ମିସିରି ପାଣି ଏପରିକି ପାଣି ଦେବା ଅନୁଚିତ୍ ।
୩ ଶିଶୁକୁ ଉତ୍ତମ ପୋଷଣ ଯୋଗାଇ ଦେବା ଓ ସୁସ୍ଥ ରଖିବା ପାଇଁ ଶିଶୁଟି ଯେତେଥର ଚାହୁଁଛି ତା'କୁ ମା' କ୍ଷୀର ଦିଅନ୍ତୁ ।
୪ ଶିଶୁର ଅସୁସ୍ଥତା ଏପରିକି ତରଳ ଝାଡ଼ା ହେବା ସମୟରେ ମଧ ମା' କ୍ଷୀର ଚାଲୁ ରଖନ୍ତୁ, ଏହାଦ୍ୱାରା ଶିଶୁ ଶରୀରରେ ଜଳୀୟ ଅଂଶ କମେ ନାହିଁ । ମା' ଅସୁସ୍ଥ ଥିଲେ ମଧ ଶିଶୁକୁ କ୍ଷୀର ଦେଇପାରିବ ।
୫ ଶିଶୁକୁ ୬ମାସ ହେବାପରେ ୨ବର୍ଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟସହିତ ମା' କ୍ଷୀର ଗ୍ଲୁ ରଖନ୍ତୁ ।
ମହିଳା ଓ ଶିଶୁ ବିକାଶ ଏବଂ ମିଶନ ଶକ୍ତି ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର